

BELEDİYELEERDE KAYYIM UYGULAMASI

Mehmet KOCA
İl Planlama Uzmanı-AREM

2017 yılında hazırlanan bilgi notunun derlenmiş ve yeniden düzenlenmiş halidir.

GİRİŞ

PKK/KCK terör örgütünün her türlü yeni hedef ve stratejisine karşı Devletimiz tarafından yeni tedbirler geliştirilmiş, yurt içinde ve yurt dışında terör örgütünün faaliyet gösterdiği her yer mücadelenin bir parçası olarak değerlendirilerek terör örgütü ve onun uzantılarını etkisiz hale getirmeye yönelik strateji ve politikalar uygulamaya geçirilmiş ve bu mücadelede büyük bir aşama kaydedilerek sona yaklaşmıştır (İçişleri Bakanlığı, 2019: 10).

Geliştirilen ve uygulamaya konulan bu yeni tedbirler kapsamında daha önceleri medeni ve ticaret hukuku çerçevesinde uygulaması görülen kayyım kurumu, özellikle 2015 yılından sonra PKK/KCK terör örgütü ve 15 Temmuz hain darbe girişiminden sonra FETÖ/PDY terör örgütüne müzahir belediyelere yapılan görevlendirmeler ile yoğun bir şekilde kamuoyu gündeminde yer almıştır.

Kayyım kurumuna ilişkin tartışmalar ilk başlarda medya ve kamuoyunda yerel yönetimler üzerindeki vesayet yetkisinin artırılmaya çalışılması gibi yanlış bir algı üzerinden –belediyelere yapılan atamalar bir kayyım ataması değil terörle mücadele kapsamında yapılan belediye başkan vekili görevlendirmeleridir– yürütülmüştür.

Bu noktadan hareketle bu çalışmada kayyım kurumunun kavramsal

“Kayyum” ya da daha doğru bir ifadeyle kayyım usulsüzlük gibi yasa dışı faaliyetlerde bulunan özel kurum ve işletmelere görev yetkileri geçici olmak kaydıyla atanan devlet görevlileri için kullanılan bir ifadedir

gelişimi ve tanımı, kayyım türleri ve atanma halleri, görev ve yetkileri ile medeni ve ticaret kanunu hükümleri dışında Türkiye’deki kayyım uygulamasına yönelik faaliyetlere ilişkin kısa bilgiler verilmeye çalışılacaktır.

1. KAYYIMLIK KURUMUNUN KAVRAMSAL GELİŞİMİ VE TANIMI

“Kayyum” ya da daha doğru bir ifadeyle kayyım usulsüzlük gibi yasa dışı faaliyetlerde bulunan özel kurum ve işletmelere görev yetkileri geçici olmak kaydıyla atanan devlet görevlileri için kullanılan bir ifadedir (Alptekin, İlhan, 2018: 9).

Genel olarak, belli bazı hallerde bir malı idare etmek veya bir işi görmek üzere atanan kişiye kayyım denmektedir. Kayyım için İngilizce caretaker veya guardian, Almanca pfleger, İspanyolca kurator, İtalyanca cura, Fransızca curateur, Latince cura terimleri kullanılmaktadır (Ceylan, 2004: 221).

Kayyım, kökenleri Roma Hukuku’na kadar dayanan çok eski bir kurumdur. Roma Hukuku’nda hak ehliyetine sahip olmakla birlikte fiil ehliyeti kısıtlanmış olan kişilere vasi (tutor) veya kayyım (curator) tayin edilmekteydi. Roma Hukuku’nda kayyım, bir veya birkaç kişinin menfaatine, onların mallarını idare etmek veya bu idarede kendilerine rızalarını bildirmek ve onaylarını vermek suretiyle yardım etmekle görevlendirilmiş kişilere verilen isim olarak geçmekteydi. Kayyım atanmasındaki amaç ise kişinin malvarlığının zarara uğramasını önlemektir (Ersoy, 2016: 3397).

İslam hukukunda “bir işi yerine getiren, üstlenen kimse” anlamına gelen kayyım kelimesi terim olarak “hakim tarafından kısıtlı, gaip vb. kişiler adına hukuki tasarruflarda bulunmak üzere tayin edilen kimse” şeklindeki geniş anlamı yanında vakıf mütevellisi” ve “camilerin temizlik işlerini yapan görevli” anlamında da kullanılmıştır.

İslâm hukukunda ehliyetsizlik veya eksik ehliyet sebebiyle kişinin kısıt-

lanması durumunda hukukî tasarrufları velî, vasî veya kayyım vasıtasıyla denetim altına alınmaktadır. Ayrıca vekil bırakmadan ortadan kaybolan ve hayatta olup olmadığı bilinmeyen kişinin hukukî işleri yahut vasî bırakmadan ölenin vasiyetlerini yerine getirmek için hâkim kayyım tayin etmektedir. İslâm hukuku kaynaklarında genel olarak müteveli, kayyım, nâzır ve müşrif aynı anlamda geçmekle birlikte örfе göre bu kelimeler farklı mânalar da verilmiştir.

Bu çerçevede özellikle müteveli ile birlikte görev yaptığı kayyım, vakıf malında tasarruf yetkisi olmayıp mütevellinin emrinde sadece bu malları gözetmek ve korumakla yükümlü kimseyi, nazır ise mütevellinin tasarrufuna nezaret eden, mütevellinin vakıf işlerinde görüş aldığı kimseyi ifade eder. Kayyım ayrıca mütevellinin iyi hal üzere olmaması, vakfı idareden aciz veya kısıtlılık altında bulunması yahut kayıp olması gibi sebeplerle vakıf işlerini yürütmek için hakimın tayin ettiği kimseye de denmektedir. Bu durumda “kaimmakam-ı müteveli” ile eş anlamlıdır (İslamansiklopedisi, 2019).

Türk Dil Kurumuna göre ise kayyım ifadesi yerine kayyum kelimesi kullanılmakta olup, kayyum belli bir malın yönetilmesi veya belli bir işin yapılması için görevlendirilen kimse olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2019).

Bununla birlikte kavramla ilişkili olarak Türk hukuk mevzuatı içinde de kayyım sözcüğü kullanılmakta; Türk Ceza Kanunu, Ceza Muhakemesi Kanunu, Türk Medeni Kanunu, Türk Ticaret Kanunu, Bankacılık Kanunu, Vergi Usul Kanunu, Vakıflar Kanunu gibi temel hukuk metinleri incelendiğinde, hepsinde kayyım sözcüğünün kullanımının tercih edildiği göze çarpmaktadır.

Türk Medeni Kanunu’nun 403. maddesine göre, kayyım, belirli işleri görmek veya malvarlığını yönetmek

için atanmakta ve kayyım kavramı kanunda belirtilen durumlarda, gerçek hak sahibinin yetersizliği, haklarını kullanamaması gibi nedenlerle, onun yerine temsilci olarak, bir malı yönetmek ya da bir işi görmek üzere atanan kişi olarak tanımlanmaktadır (Keleş, Özgül, 2017: 301).

Bir başka tanıma göre de kayyım belirli bir işin görülmesi ya da malvarlığının veya bir malın yönetilmesi için, Medeni Kanunumuzda ve diğer kanunlarda öngörülen durumlarda, vesayet makamınca, ilgisinin isteği üzerine veya re’sen atanan kişi olarak yapılmaktadır (Kayran, 2012: 17).

Sonuç olarak kayyım kurulumunun uygulamasının kökenlerinin Roma dönemine kadar uzandığı ve günümüzde genel olarak medeni ve ticaret hukuku çerçevesinde kullanıldığı görülmektedir.

2. KAYYIMLIĞIN TÜRLERİ VE ATANMA HALLERİ

Kayyım, temsil kayyımı, yönetim kayyımı ve isteğe bağlı kayyım olmak üzere, Medenî Kanunumuzda üç çeşidi düzenlenmiştir. Bununla birlikte, temsil kayyımı ile yönetim kayyımının özelliklerini taşıyan, karma kayyımın uygulandığı durumlarda söz konusu olabilmektedir (Koç, 2005: 105).

Temsil kayyımı, TMK.m.426’da düzenlenmiş olup kendisine kayyım atanacak kimsenin yerleşim yerindeki vesayet makamı tarafından atanmakta ve işin tamamlanmasıyla görevi sona ermektedir.

Yönetim kayyımı da TMK.m.427’de düzenlenmiş olup malvarlığının büyük bölümünün yönetildiği veya temsil edilen kimsenin payına düşen malların bulunduğu yerdeki vesayet makamı tarafından atanmakta ve görevi vesayet makamının kararıyla sona ermektedir.

İsteğe bağlı kayyım ise, TMK.m.428’de düzenlenmiştir ve isteğe bağlı kısıtlama sebeplerinden birinin varlığı halinde ergin kişiye kendi isteği üzerine atanmaktadır (Kayran, 2012: 18).

Temsil kayyımını gerektiren haller 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 426. maddesinde; ergin bir kişi, hastalığı, başka bir yerde bulunması veya benzeri bir sebeple ivedi bir işini kendisi görebilecek veya bir temsilci atayabilecek durumda değilse, bir işte yasal temsilcinin menfaati ile küçüğün veya kısıtlının menfaati çatışıyorsa, yasal temsilcinin görevini yerine getirmesine bir engel varsa şeklinde sayılmıştır.

Yönetim kayyımı yine aynı Kanununun 427. Maddesine göre; bir kimsenin uzun süreden beri bulunmadığı ve oturduğu yerin de bilinemediği, vesayet altına alınması için yeterli bir sebep bulunmamakla beraber, bir kişinin malvarlığını kendi başına yönetmek veya bunun için temsilci atamak gücünden yoksun olduğu, bir terekede mirasçılık haklarının henüz belli olmadığı veya ceninin menfaatlerinin gerekli kıldığı, bir tüzel kişinin gerekli organlardan yoksun kaldığı ve yönetimin başka yoldan sağlanamadığı veya, bir hayır işi veya genel yarar amacı güden başka bir iş için halktan toplanan para ve sair yardımı yönetme veya harcama yolunun sağlanamadığı durumlarda atanmaktadır.

İsteğe bağlı kısıtlılık sebeplerinden biri varsa (yaşlılık, sakatlık, deneyimsizlik, ağır hastalık) ergin bir kişiye isteğe bağlı olarak kayyım atanabilmektedir (Mevzuat, 2019 a).

Ayrıca 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 133. Maddesine göre Türk Ceza Kanununda yer alan, göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti (madde 79, 80), uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti (madde 188), parada sahtecilik (madde 197), fu-

huş (madde 227), kumar oynanması için yer ve imkân sağlama (madde 228), zimmet (madde 247), suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama (madde 282), silahlı örgüt (madde 314) veya bu örgütlere silah sağlama (madde 315), Devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk (madde 328, 329, 330, 331, 333, 334, 335, 336, 337) suçları, Ateşli Silahlar ve Bıçaklar İle Diğer Aletler Hakkında Kanunda tanımlanan silah kaçakçılığı (madde 12) suçları, Bankalar Kanununun 22 nci maddesinin (3) ve (4) numaralı fıkralarında tanımlanan zimmet suçu, Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda tanımlanan ve hapis cezasını gerektiren suçlar, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 68 ve 74 üncü maddelerinde tanımlanan suçların bir şirketin faaliyeti çerçevesinde işlenmekte olduğu hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı ve maddi gerçeğin ortaya çıkarılabilmesi için gerekli olması halinde; soruşturma ve kovuşturma sürecinde, hâkim veya mahkeme, şirket işlerinin yürütülmesiyle ilgili olarak kayyım atayabilmektedir (Mevzuat, 2019 b).

3. KAYYIMIN GÖREV VE YETKİLERİ

Kayyım olarak atanmış olan kişinin görev ve yetkileri, mahkeme tarafından belirlenmektedir. Kayyımın görevinin geçici olması sebebiyle; yetkileri, görev süresi ve ücreti gibi konular açıkça belirlenmektedir. Kayyım hususunda dikkat çeken noktalardan birisi de; kayyımın yetkisinin, atanmasına sebep olan durumlarla sınırlı olduğudur.

Şayet kayyımın atanması hususunda belli bir işin görülmesi konusunda görevlendirme yapılmışsa; kayyımın görevi, yetkileri ve süresi bu işe göre belirlenmektedir. Eğer organ olmaması sebebiyle atanması gerçekleştirilirse; kayyımın görevi,

mutlak surette bu organın seçimini sağlamak olmalıdır. Aksi taktirde kayyım, söz konusu organın yerini alacak şekilde atanamaz.

Yukarıda sözü geçen hususu örneklemek gerekirse; örneğin, özel bir kurumun yönetim kurulu, genel kurulun toplantıya çağrılmaması sebebiyle seçilemiyorsa; bu durumda kayyım, genel kurulu toplamak ve yönetim kurulu seçimini gerçekleştirmek amacıyla yetkilendirilmektedir. Aksi durumda kayyım, yönetim kurulunun yerine geçemez. Şayet kayyım olarak görevlendirilmiş kişi, kurumdaki genel kurulun toplanmasını sağlayamazsa; ki bu durumda zaten TTK'nın 435. maddesi çerçevesince bir fesih nedeni kabul edilmektedir ve kayyım olarak atanmış olan kişinin görevi de bu çerçevede belirlenmektedir.

Kayyım olarak atanmış olan kişinin görevi, şirket veya kuruluşu yönetmenin yanı sıra suç unsuru olarak kabul edilenin, mahkeme kararı ile sabitleşinceye kadar ya da suçlamalarla ilgili olan şirket/kuruluş aklanana dek bu yeri idare etmektir. Bu kapsamda yer almakta olan her türlü kararı almak, uygulamak, yeni bir yönetim belirlemek ve suçlamalara konu edilmiş olan bir faaliyet varsa bunları sonlandırmak kayyımın görevleri arasında bulunmaktadır (bilgiustam, 2019).

4. TÜRKİYE'DE KAYYIMLIK UYGULAMASI

Daha önceleri medeni ve ticaret hukuku çerçevesinde uygulaması görülen bu kayyımlik müessesesi, özellikle 2015 yılından sonra PKK/KCK terör örgütü ve 15 Temmuz hain darbe girişiminden sonra FETÖ/PDY terör örgütüne müzahir belediyelere yapılan görevlendirmeler ile yoğun bir şekilde kamuoyu gündeminde yer almıştır.

PKK/KCK terör örgütü, 7 Haziran 2015 Genel Seçimleri sonrası DBP'li belediye başkanları yönetiminde bulunan bazı il ve ilçelerde Suriye ve Irak'ta yaşanan gelişmelerden istifadeyle silahlı ve kanlı eylemlerini artırmıştır (İçişleri Bakanlığı, 2017: 55).

PKK/KCK terör örgütü bazı belediyelerin bulunduğu sorumluluk alanlarında silah ve patlayıcı madde yığınağı yapmış, ayrıca bu yerlerde sözde mahkeme kurmak ve vergi toplamak gibi Devlet otoritesini aşındırmaya çalışacak şekilde ayrı bir düzen kurma girişiminde bulunmuştur.

Eş zamanlı olarak PKK/KCK terör örgütü yöneticilerinden sözde öz-yönetim açıklamaları gelmeye başlamış ve müteakibinde aralarında Şırnak, Hakkari, Silopi, Cizre, Nusaybin, Yüksekova, Varto, Bulanık, Sur, Silvan, Lice, Başkale, Doğubeyazıt gibi bir çok belediye başkanlığından sözde özerklik açıklamaları ilan edilmiştir (İçişleri Bakanlığı, 2019: 10).

Bahse konu il ve ilçelerin belediye başkanları Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda belirtilen mahalli müşterek nitelikte görev ve sorumluluklarını yerine getirmekten ziyade yetkilerini terör örgütünün amaçlarına hizmet etmek için kullanmıştır.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) 1 No'lu Protokolün 1. maddesinde ve Anayasa'nın "Kişinin Hakları ve Ödevleri" bölümünde koruma altına alınan "konut dokunulmazlığı" söz konusu il ve ilçelerde terör örgütü tarafından ihlal edilmiştir.

5393 sayılı Kanununa göre belediye başkanları tarafından, belde halkının huzur, esenlik, sağlık ve mutluluğu için gereken önlemlerin alınması gerekirken belediyelerin araç ve maddi imkânları PKK/KCK terör örgütüne tahsis edilmiştir (İçişleri Bakanlığı, 2017: 55-56).

Ayrıca uluslararası hukuk açısından da PKK/KCK terör örgütünün sözde özyönetim ilanlarıyla terörü yerleşim yerlerine taşıması neticesinde, bazı il ve ilçelerde yaşayan vatandaşların İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 3. maddesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS)'nin 2. maddesinde de düzenlenen "yaşam hakkı" ihlal edilmiştir (İçişleri Bakanlığı, 2017: 58).

Yukarıda belirtilen ihlallerin yanı sıra;

- Belediyelere ait araçların terör örgütünün lojistik ihtiyaçlarında ve bombalı saldırılarında kullanıldığı,
- Terör örgütü mensupları ve yakınlarının belediyelerde istihdam edildiği, bunlardan birçoğunun belediyeye ya hiç gelmediği ya da göstermelik olarak günde bir iki saat uğradıkları,
- Yerel esnafın ve belediye personellerinin alacaklarının ödenmediği ve kişilerin mağdur edildikleri, kişilerin ve personelin alacaklarını önceki yönetimden talep edemedikleri,
- Belediye tarafından ihale verilen firmaların SGK, Defterdarlık ve diğer devlet kuruluşlarına bildirimde bulunmamaları veya eksik bilgi vermeleri nedeniyle kamunun zarara uğratıldığı,
- Kişi ve kurum borçlarının kasten ödenmeyerek bu borçların icralık duruma gelmesine sebep olduğu,
- Teröristlerin cenazelerinin sözde taziyelerine temsil ağırlama ödeneğinden gıda vb. yardım yapılarak finanse edildiği,
- Doğrudan temin sınırında kalınarak hep aynı firmalardan alım yapıldığı, bu firmaların da müzahir nitelik taşıdığı,
- Terör örgütüne ve belediye seçimlerinde belediye başkanına destek vermeyen mahallelerin belediye hizmetlerinden fay-

dalandırılmayarak ciddi şekilde mağdur edildikleri; çöp toplama hizmetlerinin bu mahallelerde ve ilçe genelindeki belirli sokaklarda kasıtlı olarak yürütülmediği, ilgili mahalle muhtarlarının altyapı, içme suyu temini, yol ve diğer taleplerinin belediyece işleme alınmadığı, yasal olarak belirlenen çöp döküm sahalarının kullanılmayarak kasıtlı olarak bu yerleşim alanlarına yakın yerlerin bir nevi cezalandırma amacıyla çöp döküm alanı olarak kullanıldığı,

- Terör örgütüne destek veren şahısların imara aykırı her türlü yapılaşmalarına müsaade edildiği,
- Belediye iş makinelerinin yakıt sarfiyatları incelendiğinde aşırı bir yakıt tüketiminin tespit edildiği, bu durum mercem altına alındığında aslında kullanılmayan yakıtın hayali ihaleler ile terör örgütüne finansman sağlama amacıyla müzahir işyeri sahiplerine ödeme yapılmasında kullanıldığı görüldüğü, bu durumun altyapı ihtiyaçlarının giderilmesinde kullanılan kum, çimento, parke taşı gibi malzemeler için de geçerli olduğu,
- İş makineleri ile örgüte müzahir yerleşim yerleri ile terör kamplarına alternatif yol yapım çalışmalarının yapıldığı,
- Belli kamu hizmetlerinin yürütülmesine kayıt teşkil edecek resmi evraklar incelendiğinde, kayıtlara karşılık gelecek iş ve işlemlerin tesis edilmediği, fiyata dökülmediği, ödeneklerin sözde sivil toplum örgütlerine veya terör örgütüne maddi kaynak sağlamak amacıyla aktarıldığı,
- Kamu kurum ve kuruluşlarının altyapı talep ve ihtiyaçlarının karşılanmasının ciddi ve kasıtlı bir şekilde sekteye uğratıldığı, taleplerin işleme alınmadığı veya kasten yerine getirilmediği,

- Sosyal belediyeçilik faaliyeti adı altında terör eylemlerinde öldürülen PKK/KCK'lıların yakınlarına iş imkânı sağlandığı tespit edilmiştir.

Bu ve benzeri faaliyetlerden ötürü Belediye Kanunu tarafından yüklenen görev ve sorumlulukların yerine getirilmemesi ve Türk Ceza Kanunu'nun ilgili maddeleri nedeniyle adli makamlarca; bölücü terör örgütüne üye olmak, bölücü terör örgütü propagandası yapmak, bölücü terör örgütü mensuplarınca verilen talimatlarla öz yönetim ilanında bulunmak, bölücü terör örgütüne finansal destek sağlamak, bölücü terör örgütüne bilerek ve isteyerek yardım etmek, belediye araçlarının bölücü terör örgütü eylemlerinde (yol kapamak, hendek kazmak, barikat kurmak) kullanılmasına izin vermek, bölücü terör örgütü adına suç işlemek, kamu görevlilerinin görevini yapmasını engellemek, kolluk kuvvetlerine saldırı düzenlemek, kamu malına zarar vermek, bölücü terör örgütüne yönelik operasyonları engellemeye çalışmak amacıyla canlı kalkan eylemine katılmak, halkı bölücü terör örgütünün sözde mahkemelerine yönlendirmek, halka güvenlik güçlerine karşı eylemde bulunması için çağrıda bulunmak, bölücü terör örgütünün dağ kadrosuna eleman temin etmeye çalışmak, Devletin birliğini ve ülkenin bütünlüğünü bozmak suçlamaları ile belediye başkanları hakkında cezai soruşturma ve kovuşturma açılmıştır (İçişleri Bakanlığı, 2019: 18-21).

Anayasanın 127. Maddesinde "...Ancak, görevleri ile ilgili bir suç sebebi ile hakkında soruşturma veya kovuşturma açılan mahalli idare organları veya bu organların üyelerini, İçişleri Bakanı, geçici bir tedbir olarak, kesin hükme kadar uzaklaştırabilir." Hükümünün yanı sıra 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 47'nci maddesi birinci fıkrası uyarınca kullanılan yetki (İçişleri Bakanlığı, 2017: 56) ve 01 Eylül 2016 tarihinde yayınlanan 674 sayılı

KHK'nın 38. Maddesi ile 5393 sayılı Belediye Kanununun 45'inci maddesine yapılan "Ancak, belediye başkanı veya başkan vekili ya da meclis üyesinin terör veya terör örgütlerine yardım ve yataklık suçları sebebiyle görevden uzaklaştırılması veya tutuklanması ya da kamu hizmetinden yasaklanması veya başkanlık sıfatı veya meclis üyeliğinin sona ermesi hallerinde 46 ncı maddedeki makamlarca belediye başkanı veya başkan vekili ya da meclis üyesi görevlendirilir..." (Resmi Gazete, 2019) eki ile teröre destek veren belediye başkanları ve meclis üyeleri görevlerinden uzaklaştırılmış ve yerlerine belediye başkan vekilleri atanmıştır.

Bu tarz bir görevlendirme vesayet makamı olarak, büyükşehir ve il merkezi belediyelerinde İçişleri Bakanı, diğer belediyelerde de valiler tarafından yerine getirilmiştir (Keleş, Özgül, 2017: 306).

Bu kapsamda 2015 yılından günümüze kadar gelen süreç içerisinde 102 tane il ve ilçe belediyesine belediye başkan vekili görevlendirmesi yapılmıştır. Bu 102 belediyeden 94 tanesine PKK/KCK silahlı terör örgütüne (İçişleri Bakanlığı, 2019: 21), 8 tanesine de FETÖ/PDY silahlı terör örgütüne müzahir olmasında dolayı belediye başkan vekili görevlendirmesi yapılmış olup (Takvim, 2019), ilk olarak İçişleri Bakanlığının 24.08.2015 tarihli onayı ile Diyarbakır ili Sur ve Silvan Belediye Başkanları görevlerinden uzaklaştırılmış, müteakibinde terör bağlantılı suçlara karıştığı tespit edilen belediye başkanları ve meclis üyeleri de görevden uzaklaştırılmışlardır (İçişleri Bakanlığı, 2019: 20).

Belediyelerde başkan vekilleri görevlendirmeleri ile PKK/KCK örgüt yapısı doğrudan hedef alınmış, bu şekilde PKK'nın HPG, YDG-H, YPS, TAK gibi birimleri ile sahip olduğu terör üretme kapasitesi ve DBP'li belediyelerin KCK yapısına entegre edilmesi suretiyle kurulmaya çalışılan örgütün si-

yasi otoritesinin ortadan kaldırılması amaçlanmıştır. PKK'yı doğrudan hedef alan bu ilk amacın yanı sıra DBP'li belediye sınırlarında yaşayan vatandaşların radikalleşme, terör örgütüne destek verme hatta bizzat katılmaya iten etkenler ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır.

Yukarıda bahsedilen amaçlar doğrultusunda belediyelerde görevlendirilen başkan vekilleri; doğrudan ekonomik yardım ve yatırımlar, gençlere yönelik kurslar ve eğitim bursları, meslek edindirme kursları ve istihdam sağlama, altyapı hizmetleri ve yatırım çekici faaliyetler, yurt içi geziler, terörden uzak sosyalleşme imkânları (kadın ve gençlik dernekleri park, spor alanları) gibi faaliyetleri başarılı bir şekilde yerine getirmişlerdir (Alptekin, İlhan, 2018: 25-49).

PKK/KCK terör örgütüne giden kaynakların Başkan Vekili görevlendirilmesiyle halkın hizmetine sunulması sonucunda 9.903 km sıcak asfalt ve 18.000 km stabilize yol yapımı, 5.735 km içme suyu şebekesi, 19 adet içme suyu arıtma tesisi ve 23 adet atık su arıtma tesisi inşası, 4.000 km kanalizasyon şebekesi, 2.644 adet aile çay bahçesi-çocuk parkı, 2.530 adet taziye evi yapımı/bakımı, 128 adet kütüphane yapımı, 2.865.573 adet ağaç dikimi, 73 adet gençlik merkezi ve 172 adet kadın kültür merkezi inşası gibi hizmetler sağlanarak toplamda 7.5 milyar TL'lik bir yatırım gerçekleştirilmiştir.

Verilen bu hizmetler bağlamında ayrıca belediyelerde yapılan başkan vekili görevlendirmeleriyle Diyarbakır ilinde 380 kırsal mahalle ilk kez toplu ulaşım kavuşturulmuş, daha önce park bulunmayan Kulp İlçesine 5 adet modern park kazandırılmış, Mardin ilinde bölgenin en büyük gençlik merkezi açılmış, Çatak İlçesinde bölgenin ilk uçak parkı yapılmış, daha önce günde yarım saat içme suyu verilen Tutak İlçesi ile günde üç saat içme suyu alan Hakkari İli-

ne 24 saat su verilmeye başlanmış, Bitlis İli doğalgaza kavuşturulmuş ve Tunceli ilinde 50 dönümlük güneş enerjisi tarlası kurulmuştur (İçişleri Bakanlığı, 2019: 23-42).

SONUÇ

PKK/KCK terör örgütünün her türlü yeni hedef ve stratejisine karşı Devletimiz tarafından yeni tedbirler geliştirilmiş, yurt içinde ve yurt dışında terör örgütünün faaliyet gösterdiği her yer mücadelenin bir parçası olarak değerlendirilerek terör örgütü ve onun uzantılarını etkisiz hale getirmeye yönelik strateji ve politikalar uygulamaya geçirilmiş ve bu mücadelede büyük bir aşama kaydedilerek sona yaklaşmıştır.

Bu kapsamda PKK/KCK ve FETÖ/PDY terör örgütü ile etkin bir şekilde mücadelede kullanılan yöntemlerden bir tanesini de kamuoyunda kayımlık olarak da bilinen PKK/KCK ve FETÖ/PDY terör örgütlerine müzahir belediyelere yapılan belediye başkan vekili görevlendirmesi oluşturmuştur.

Kayımlık kurumu kökenleri Roma dönemine kadar uzanan ve günümüzde daha çok medeni ve ticaret hukukunun alanına giren konularda uygulanan bir kurumdur. Kayımlı belirli bir işin görülmesi ya da malvarlığının veya bir malın yönetilmesi için, Medeni Kanunumuzda ve diğer kanunlarda öngörülen durumlarda, vesayet makamınca, ilgisinin isteği üzerine veya re'sen atanan kişidir.

Kayımlığın, temsil kayımlığı, yönetim kayımlığı ve isteğe bağlı kayımlık olmak üzere, Medeni Kanunumuzda üç tür düzenlenmiştir. Bununla birlikte, temsil kayımlığı ile yönetim kayımlığının özelliklerini taşıyan, karma kayımlığın uygulandığı durumlar da söz konusu olabilmektedir.

PKK/KCK terör örgütü, 7 Haziran 2015 Genel Seçimleri sonrası DBP'li

belediye başkanları yönetiminde bulunan bazı il ve ilçelerde Suriye ve Irak'ta yaşanan gelişmelerden istifadeyle silahlı ve kanlı eylemlerini artırmış, bahse konu il ve ilçelerin belediye başkanları ise Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda belirtilen mahalli müşterek nitelikte görev ve sorumluluklarını yerine getirmekten ziyade yetkilerini terör örgütünün amaçlarına hizmet etmek için kullanmıştır.

Bu kapsamda belediyelere ait araçların terör örgütünün lojistik ihtiyaçlarında ve bombalı saldırılarında kullanıldığı, terör örgütü mensupları ve yakınlarının belediyelerde istihdam edildiği, teröristlerin cezalarının sözde taziyelerine temsil ağırlama ödeneğinden gıda vb. yardım yapılarak finanse edildiği, doğrudan temin sınırında kalınarak hep aynı firmalardan alım yapıldığı, bu firmaların da müzahir nitelik taşıdığı, iş makineleri ile örgüte müzahir yerleşim yerleri ile terör kamplarına alternatif yol yapım çalışmalarının yapıldığı gibi hususlar tespit edilmiş, bu ve benzeri faaliyetlerden ötürü Anayasa ve yasalarca verilen yetkiler ile belediye başkan vekilleri görevlendirmeleri yapılmıştır.

2015 yılından günümüze kadar gelen süreç içerisinde 102 tane il ve ilçe belediyesine belediye başkan vekili görevlendirmesi yapılmıştır. Bu 102 belediyeden 94 tanesine PKK/KCK silahlı terör örgütüne, 8 tanesine de FETÖ/PDY silahlı terör örgütüne müzahir olmasında dolayı belediye başkan vekili görevlendirmesi yapılmıştır.

Belediyelere atanan belediye başkan vekilleri/kayımlar; doğrudan ekonomik yardım ve yatırımlar, gençlere yönelik kurslar ve eğitim bursları, meslek edindirme kursları ve istihdam sağlama, altyapı hizmetleri ve yatırım çekici faaliyetler, yurt içi geziler, terörden uzak sosyalleşme imkanları (kadın ve gençlik dernekleri park, spor alanları) gibi faaliyetleri başarılı bir şekilde yerine getirmişlerdir.

PKK/KCK terör örgütüne giden kaynakların Başkan Vekili görevlendirilmesiyle halkın hizmetine sunulması sonucunda 9.903 km sıcak asfalt ve 18.000 km stabilize yol yapımı, 5.735 km içme suyu şebekesi, 19 adet içme suyu arıtma tesisi ve 23 adet atık su arıtma tesisi inşası, 4.000 km kanalizasyon şebekesi, 2.644 adet aile çay bahçesi-çocuk parkı, 2.530 adet taziyeye evi yapımı/

bakımı, 128 adet kütüphane yapımı, 2.865.573 adet ağaç dikimi, 73 adet gençlik merkezi ve 172 adet kadın kültür merkezi inşası gibi hizmetler sağlanarak toplamda 7.5 milyar TL'lik bir yatırım gerçekleştirilmiştir.

Sonuç olarak 2015 yılından sonra PKK/KCK terör örgütünün artan faaliyetleri ve 15 Temmuz hain darbe girişiminden sonra belediyelere yapılan kayyım atamaları ile başta medya organları olmak üzere kamuoyunda kayyım kurumuna yönelik geniş bir tartışmanın yürüdüğü görülmüştür. Yapılan tartışmalar ve yorumlar ise genellikle belediyelere yapılan kayyım görevlendirmeleri üzerinde yapılmış ve belediyeler üzerindeki vesayet arttığına yönelik bir algı oluşmuştur.

Ancak oluşan bu algının aksine Anayasanın 127., 5393 sayılı Belediye Kanununun 47. Maddesi ile 674 sayılı KHK ile 5393 sayılı Belediye Kanununun 45. Maddesinde yapılan düzenleme neticesinde belediyelere yapılan atamaların düşünüldüğü şekilde bir kayyım ataması değil PKK/KCK ve FETÖ/PDY silahlı terör örgütleri ile daha etkin bir şekilde mücadele için yapılan bir görevlendirme olduğu görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Alptekin, H., İlhan, B. (2018) Kayyım Atanan Belediyelerin Pkk Terörü İle Mücadeledeki Rolü, SETA Yayınları 110, İstanbul, 2018.
- Bilgiustam (2019) www.bilgiustam.com/kayyum-nedir-gorev-ve-yetkileri-nelerdir/ Erişim Tarihi: 19.03.2019.
- Ceylan G. S. (2004) Roma Hukuku'nda Kayyım (Cura) Müessesesine Genel Bir Bakış, <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/38/279/2522.pdf> Erişim Tarihi: 18.10.2017.
- Ersoy U. (2016) Bir Koruma Tedbiri Türü Olarak Şirket Yönetimi İçin Kayyım Tayini (Cmk M.133), Ankara Üni. Hukuk Fak. Dergisi, 65 (4) 2016: 3393-3431.

- İçişleri Bakanlığı (2017) Terör Nedeniyle Belediyelere Yapılan Görevlendirmeler, Mart 2017.
- İçişleri Bakanlığı (2019) Belediyelerdeki Kayyım Sistemi ve Mevcut Durum Raporu, Ankara.
- İslam Ansiklopedisi (2019) <https://islamansiklopedisi.org.tr/kayyım> Erişim Tarihi: 18.03.2019.
- Kayran B. (2012) Türk Medeni Kanununda Vesayet Hukuku, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2012.
- Keleş, R., Ö. C. G. (2017) Belediye Organlarına "Kayyım" Atamaları Üzerine Bir Değerlendirme, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, Cilt 72, No. 2, 2017, s. 299 – 313.

- Mevzuat (2019 a) <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4721.pdf> Erişim Tarihi: 18.03.2019.
- Mevzuat (2019 b) <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5271.pdf> Erişim Tarihi: 18.03.2019.
- Resmi Gazete (2019) <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/09/20160901M2-2.htm> Erişim Tarihi: 19.03.2019.
- Takvim (2019) <https://www.takvim.com.tr/galeri/guncel/dogu-ve-guneydoguda-kayyumla-gelen-degisim/3> Erişim Tarihi: 20.03.2019.
- TDK (2019) http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c8f8f0bc3d655.25828920 Erişim Tarihi: 18.03.2019.